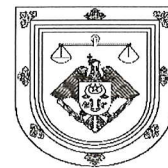

CONSILIUL SUPERIOR AL PROCURORILOR

Republica Moldova, municipiul Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73
website: www.csp.md tel: (+373) 022-828-501 e-mail: aparat@csp.md

28 februarie 2024 nr.5/1-01d/24-484
La nr.1429 din 14.02.2024

Doamnei Veronica MIHAILOV-MORARU
Ministra justiției

Stimată doamnă ministă,

Membrii Consiliului Superior al Procurorilor au analizat, din perspectiva competențelor constituționale, constatările Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr.21 din 28.11.2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 14 alineatul (1), 55 alineatele (1), (4) și (6) și 62 alineatul (1) din Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură (*regimul juridic al incompatibilităților pentru perioada suspendării din funcția de procuror în legătură cu începerea urmăririi penale în privința persoanei care ocupă această funcție*) (sesizările nr. 186g/2022 și nr. 206g/2022) și, consideră oportună prezentarea opiniei cu referire la necesitatea modificării cadrului normativ relevant pe această dimensiune, pentru a fi luată în considerare în cadrul procedurilor de legiferare.

Referitor la incompatibilitățile procurorilor este imperioasă consemnarea recomandării Comisiei de la Veneția, potrivit căreia „18. Un procuror nu ar trebui să ocupe alte posturi în stat sau să îndeplinească alte funcții de stat, dintre cele care ar fi considerate nepotrivite pentru judecatori, iar procurorii ar trebui să evite activitățile publice ce ar putea intra în conflict cu principiul imparțialității lor.”¹

Așa cum s-a constatat la §64 din HCC nr.21/2023, incompatibilitatea funcției de procuror cu orice funcție publică sau privată remunerată sau neremunerată, cu excepția activităților didactice, științifice și a celor din cadrul organelor colegiale ale autorităților sau instituțiilor publice, acționează pe baza statutului de procuror, chiar dacă persoana nu-și exercită temporar atribuțiile.

Deși în cazul procurorului care se află în exercițiul funcției restricția se justifică prin obiectivul garantării imparțialității funcției de procuror și prin cel al prevenirii conflictelor de interese, în cazul procurorului suspendat din postul său – aplicarea acestei interdicții constituie o povară excesivă.

Înalta Curte a reținut că art.14 alin.(1) din Legea nr.3/2016 reglementează o restricție mult prea generală privind activitățile incompatibile cu funcția de procuror.

¹ Raport CDL-AD(2010)040 privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar: Partea II – organele de urmărire penală, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 85 a sesiune plenară (Veneția, 17-18 decembrie 2010)

Orice muncă atrage sau pare să atragă incompatibilitatea cu funcția de procuror. Deși restricția pare a fi rezonabilă în cazul unor funcții, ea nu apare astfel în cazul altor funcții. Totuși, interdicția tratează toate funcțiile în același fel.

Mai mult, interdicția nu ține cont de circumstanțele particulare ale fiecărui caz. În primul rând, s-a precizat că statutul de procuror nu reprezintă, *per se*, o circumstanță care face incompatibil exercițiul unei alte funcții. Acest fapt este recunoscut în mod implicit de legislator pe baza excepției de la alineatul (2) al articolului 14, care îi recunoaște procurorului posibilitatea de a exercita un cerc limitat de activități. În al doilea rând, de principiu, trebuie interzis exercițiul activităților care prezintă riscuri la adresa imparțialității și a bunei exercitări a funcției de procuror, nu toate activitățile.²

Pe de altă parte, a fost subliniat că orice conflict de interese real sau aparent care ar putea să apară ulterior reîncadrării procurorului în funcție poate fi soluționat prin abținere sau prin recuzare, în condițiile Codului de procedură penală, fie pe baza Legii privind declararea averii și intereselor personale și a Legii privind Autoritatea Națională de Integritate, care reglementează regimul juridic al conflictelor de interese și al incompatibilităților subiectelor declarării, categorie din care face parte și procurorul.

În final, Curtea Constituțională a recunoscut constituțional art.14 alin.(1) din Legea nr/3/2016, în măsura în care incompatibilitățile nu se aplică față de procurorii suspendați din funcție din cauza declanșării urmăririi penale împotriva lor.

În analiza soluțiilor valabile pentru executarea conformă a deciziei instanței de jurisdicție constituțională cu raționamentele expuse, Consiliul Superior al Procurorilor a ținut cont de constatarea potrivit căreia, paleta de măsuri apte să asigure realizarea scopurilor urmărite prin norma contestată cuprinde mijloace care variază de la elaborarea unui cod de etică, în care să fie stabilite comportamentele dezirabile în activitatea procurorilor, până la stabilirea unei liste a activităților incompatibile cu funcția de procuror.

În egală măsură, s-a subliniat că alegerea oricăruia dintre mijloacele menționate mai sus ține de competența legislatorului. Trebuie recunoscut dreptul legislatorului la o marjă discreționară largă în această materie, având în vedere mai buna cunoaștere a domeniului de către acesta. De altfel, activitatea procurorului este variată și complexă și există riscul ca, odată cu trecerea timpului, codurile de etică sau listele de activități incompatibile să fie depășite.³

Astfel, în lumina argumentelor menționate *supra*, Consiliul Superior al Procurorilor susține proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratură, elaborat de Procuratura Generală⁴, în partea ce vizează modificarea art.55 prin expunerea alin.(3), în redacția după cum urmează:

„În perioada suspendării din funcție, procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art.14 alin.(1), cu excepția funcției publice, precum și nu îi sunt aplicabile interdicțiile prevăzute la art.15 alin.(2) lit.f), h) și i). Suspendarea din funcție a procurorului în cazurile prevăzute la alin.(2) nu atrage anularea garanțiilor sociale.”

² HCC nr.21/2023, §75-77

³ HCC nr.21/2023, §73-74

⁴ remis Ministerului Justiției prin scrisoarea nr.4-2d/23-636 din 01.11.2023

Aceeași optică în soluționarea situațiilor de incompatibilitate a magistraților în perioada suspendării din funcție se regăsește și în legislația română, unde în accepțiunea art.198 alin.(2) din Legea nr.303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, în perioada suspendării din funcție dispuse în temeiul art.197 alin.(1) lit.a)-c) și e)-g)⁵, judecătorului și procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la interdicțiile și incompatibilitățile prevăzute de art.227⁶ și art. 231⁷ și nu i se plătesc drepturile salariale, dar i se plătește contribuția de asigurări sociale de sănătate, după caz. Această perioadă nu constituie vechime în muncă și în funcție.

Consiliul Superior al Procurorilor notează că în virtutea rolului constituțional, ține de competența sa examinarea, în particular, a circumstanțelor fiecărui caz de practicare de către un procuror suspendat din funcție din cauza declanșării urmăririi penale împotriva lui, a unei activități/funcții, alta decât funcția de procuror, în vederea respectării condițiilor stabilite de Legea nr.3/2016.

De asemenea, în scopul asigurării principiilor echității și proporționalității, precum și protejării exercițiului imparțial al atribuțiilor funcției de procuror, considerăm necesar stabilirea unui mecanism de reglementare a modalității de compensare a părții din retribuirea salarială a procurorului în cazul în care, în perioada suspendării din funcție acesta a practicat o activitate pentru care cuantumul plăților efectuate a fost mai mic decât salariul prevăzut pentru funcția corespunzătoare.

⁵ (1) Judecătorul sau procurorul este suspendat din funcție în următoarele cazuri:

- a) când a fost trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni, de la momentul rămânerii definitive a încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară a dispus începerea judecății;
- b) când față de acesta s-a dispus arestarea preventivă sau arestul la domiciliu;
- c) când față de acesta s-a dispus măsura preventivă a controlului judiciar sau a controlului judiciar pe cauțiune și organul judiciar a stabilit în sarcina sa obligația de a nu exercita profesia în exercitarea căreia a săvârșit fapta;
- e) când a fost sancționat disciplinar cu sancțiunea suspendării din funcție;
- f) când, în cadrul procedurii disciplinare, secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii a dispus suspendarea din funcție, în condițiile legii;
- g) în perioada cuprinsă între data comunicării hotărârii secției corespunzătoare de aplicare a sancțiunii disciplinare a excluderii din magistratură și data eliberării din funcție, dacă Secția pentru judecători sau, după caz, Secția pentru procurori apreciază că se impune această măsură în raport cu natura și gravitatea faptei și urmările acesteia.

⁶ (1) Funcția de judecător, procuror, magistrat-asistent și personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, astfel cum acestea sunt definite de legislația în vigoare, și a funcțiilor didactice de la Institutul Național al Magistraturii și Școlii Naționale de Grefieri.

(2) Persoanele care dețin funcțiile prevăzute la alin. (1) sunt obligate să se abțină de la orice activitate care presupune existența unui conflict între interesele lor personale și interesul public, de natură să influențeze îndeplinirea cu imparțialitate și obiectivitate a atribuțiilor lor stabilite prin Constituție sau prin alte acte normative.

(3) În considerarea statutului lor, judecătorii și procurorii, inclusiv cei care au calitatea de membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii nu sunt demnitari, neputând face parte concomitent din autoritatea judecătorească, puterea executivă sau legislativă.

⁷ (1) Judecătorilor, procurorilor, magistraților-asistenți și personalului de specialitate juridică asimilat acestora le este interzis:

- a) să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpose;
- b) să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile sau de altă natură;
- c) să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți, instituții de credit sau financiare, societăți de asigurare/reasigurare, societăți naționale sau regii autonome;
- d) să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.

(2) În cazul dobândirii, prin moștenire, a calității de asociați sau acționari la societăți, instituții de credit sau financiare, societăți de asigurare/reasigurare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome, judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică sunt obligați să ia măsurile necesare, astfel încât această calitate să înceteze în termen de maximum un an de la data dobândirii ei efective.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (1) lit. c), judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor pot fi acționari sau asociați ca urmare a legii privind privatizarea în masă.

Folosind acest prilej, în contextul principiului colaborării loiale, Consiliul Superior al Procurorilor exprimă deschidere pentru continuarea dialogului interinstituțional, inclusiv, prin participare la grupurile de lucru relevante, considerând că prin efort comun, comunicare publică și implicare pro-activă a tuturor părților interesate, rezultatele obținute vor fi în măsură să sprijine demersul de asigurare a nivelului înalt al calității cadrului normativ național.

Cu respect,

**Președinte al Consiliului
Superior al Procurorilor**

semnat

Dumitru OBADĂ